

2022

Kouvola kaupunki

Maankäytön tavoitesuunnitelma, veneily ja
matkailu, alueella Virtakivi–Pilkanmaa
Luontoselvitys 2022

Petri Parkko

29.11.2022

Sisällys

Taustoja	3
Menetelmät ja aineisto	3
Luonnon ydinalueet.....	5
EU:n luontodirektiivin IV-liitteen lajit.....	8
Uhanalaiset lajit	10
Arvokkaat elinympäristöt	12
Merkittävät lintualueet	15
Päätelmät ja suositukset	18
Lähteet.....	20

Raportin kansikuva: Pilkanmaan naurulokkikolonia on suunnittelualueen merkittävimpiä luontokohteita. Kuvassa aikuinen naurulokki kolonian yllä 19.5.2022 © Petri Parkko

Taustoja

Kouvola kaupungilla on käynnissä veneilyyn ja matkailuun liittyvä asemakaavoitus Virtakivessä ja Pilkanmaalla ja sen suunnittelua varten tarvittiin tiedot alueen merkittävistä luontoarvoista. Pilkanmaan puolen luontoarvoja on selvitetty Kymijoen rantaosayleiskaavan (pohjoisosa) luontoselvityksessä (Parkko 2019) ja Hirvelän puolen rantoja Kouvola kaupungin asemakaavoitukseen liittyvässä luontoselvityksessä (Parkko 2022). Kerättyä luontotietoa täydennettiin maastokaudella 2022 linnuston, liito-oravan (*Pteromys volans*) Dir IV, VU, viitasammakon (*Rana arvalis*) Dir IV ja vuorimunkin (*Jasione montana*) EN* osalta. Lisäksi Kymijoen vesi ja ympäristö ry teki alueella ranta-alueiden pohjaeläintutkimuksen (Anttila-Huhtinen 2022). Varsinaisen kaava-alue on karttaan 1 rajattua suunnittelu- ja luontoselvitysalueita pienempi, mutta kaavaa laadittaessa tarvittiin tiedot myös vaikutusalueelta. Kouvola kaupunki tilasi tämän luontoseelvityksen 3.2.2022.

Menetelmät ja aineisto

Aiemmissa luontoseelvityksissä (Parkko 2019, Parkko & Kiviniemi 2022) kerätty merkittävä luontotieto koottiin tähän raporttiin. Uhanalaisia ja luontodirektiivin IV-liitteen lajeja koskevia havaintoja saatiin myös Suomen lajitietokeskuksen Laji.fi -havaintotietokannasta. Luontoseelvityksiä täydennettiin maastokaudella 2022 linnuston, liito-oravan Dir IV, VU, viitasammakon (*Rana arvalis*) Dir IV ja vuorimunkin (*Jasione montana*) EN* osalta. Luontokartoittaja (EAT) Petri Parkko teki linnustoa, liito-oravaa ja viitasammakkoa koskevat maastotyöt. Anni Kiviniemi teki vuorimunkkikartoitukset, joissa Parkko avusti toisella käyntikerralla.

- Pilkanmaan vesilinnustoa havainnoitiin kiikareilla ja kaukoputkella Pilkanmaan venelaiturilta 19.5.2022 klo 9.00– 11.00. Käynnin yhteydessä laskettiin pesimäkoloniasta naurulokkien (*Larus ridibundus*) vu yksilömäärä.
- Liito-oravaselvityksessä Hovinsaaren ja Hottinkosken liito-oravalle sopivat metsät kuljettiin 24.5.2022 maastossa jalkaisin läpi. Kohteilta etsittiin lajin ulostepapanoita haapojen ja suurempien kuusten tyviltä. Ne olisivat olleet edelleen hyvin löydettävissä, sillä kasvillisuus oli noussut hitaasti puiden tyville. [REDACTED] Myös joidenkin arvokkaiden elinympäristöjen rajoja tarkennettiin.
- Viitasammakko selvitys tehtiin yökuunteluna 18.–19.5.2022 klo 23.30–00.30 Pilkanmaan venelaiturin ja Paavolanvirran välisellä rantaosuudella, jonka arveltiin sopivan lajin kutualueeksi. Kuuntelu tehtiin rannoilta kuuntelemalla ensin venelaiturin puolen rannoilta ja sen jälkeen Sillanmäen rantapelloilta. Kutualueet rajattiin maastokartalle. Sää oli kutuaktiivisuuden kannalta erittäin hyvä: lämpötila +12,5 °C, heikkoa tuulta.
- Virtakiven vuorimunkin kasvupaikoiksi sopivat kalliot kierrettiin kesän aikana kahdesti jalkaisin läpi 8.7. ja 28.8.2022.

Elinympäristöjen uhanalaisuus raportissa perustuu vuoden 2018 arviointiin (Kontula & Raunio 2018) ja eliölajien uhanalaisuus vuoden 2019 arviointiin (Hyvärinen ym. 2019). Eliölajien nimistö on Suomen lajitietokeskuksen (Laji.fi) mukaan.

Raportissa käytetyt lyhenteet: Dir IV = EU:n luontodirektiivin IV-liitteen laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulalla kielletty; * = luonnonsuojeluasetuksella erityisesti suojeltava laji; CR = äärimmäisen uhanalainen; EN = erittäin uhanalainen; VU = vaarantunut; NT = silmälläpidettävä; DD = puutteellisesti tunnettu; NA = arviointiin soveltumaton.

Kartta 1. Luontoselvitysalueen rajaus.

Luonnon ydinalueet

Seuraavassa esiteltävät kaksi aluetta sisältävät useita valtakunnallisesti merkittäviä luontoarvoja, joilla on suuri maankäyttöä rajoittava merkitys. Molemmilla alueilla esiintyy sekä EU:n luontodirektiivin IV-liitteen lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja että uhanalaisia lajeja.

Pilkanmaan luonnon ydinalue (kartta 2, kohde 1)

Alueella lisääntyy useita EU:n luontodirektiivin lajeja. Se on merkittävä viitasammakon (*Rana arvalis*) Dir IV kutualue, jolla kuultiin 18.–19.5.2022 satojen koiraiden soidinäytäntelyä. Luhtien reunoilta on löydetty idänkirsikorenon (*Sympecma paedisca*) Dir IV (Anttila-Huhtinen 2022), täplälampikorenon (*Leucorrhinia pectoralis*) Dir IV ja lummelampikorenon (*L. caudalis*) Dir IV lisääntymispaikkoja, ja rannoilla liikkuu säännöllisesti saukkoja (*Lutra lutra*) Dir IV. Direktiivilajien lisäksi alueen piuruilla (*Scolochloa festucacea*) elää Suomen kansainvälinen vastuulaji piurukuoriainen (*Donacia fennica*) ja palpakoilla (*Sparganium*) melko harvinainen palleruokokuoriainen (*Donacia marginata*) (Parkko 2019).

Rajauksen sisällä on yksi Kymenlaakson suurimmista naurulokkikolonioista (*Larus ridibundus*) vu (kuva 1), joka tarjoaa pesäpaikkoja alueella säännöllisesti pesiville punasotkalle (*Aythya ferina*) CR ja nokikanalle (*Fulica atra*) EN. Alueella pesi vuonna 2022 vähintään 665 naurulokkiparia. Myös pajusirkku (*Emberiza schoeniclus*) vu, isokoskelo (*Mergus merganser*) NT ja silkkiuikku (*Podiceps cristatus*) NT kuuluvat alueen pesimälinnustoon. Putkilokasvilajistoon kuuluu Kymenlaaksossa harvinainen pohjanpaju (*Salix lapponum*), mutta myös haitallinen vieraslaji isosorsimo (*Glyceria maxima*) (Parkko 2019).

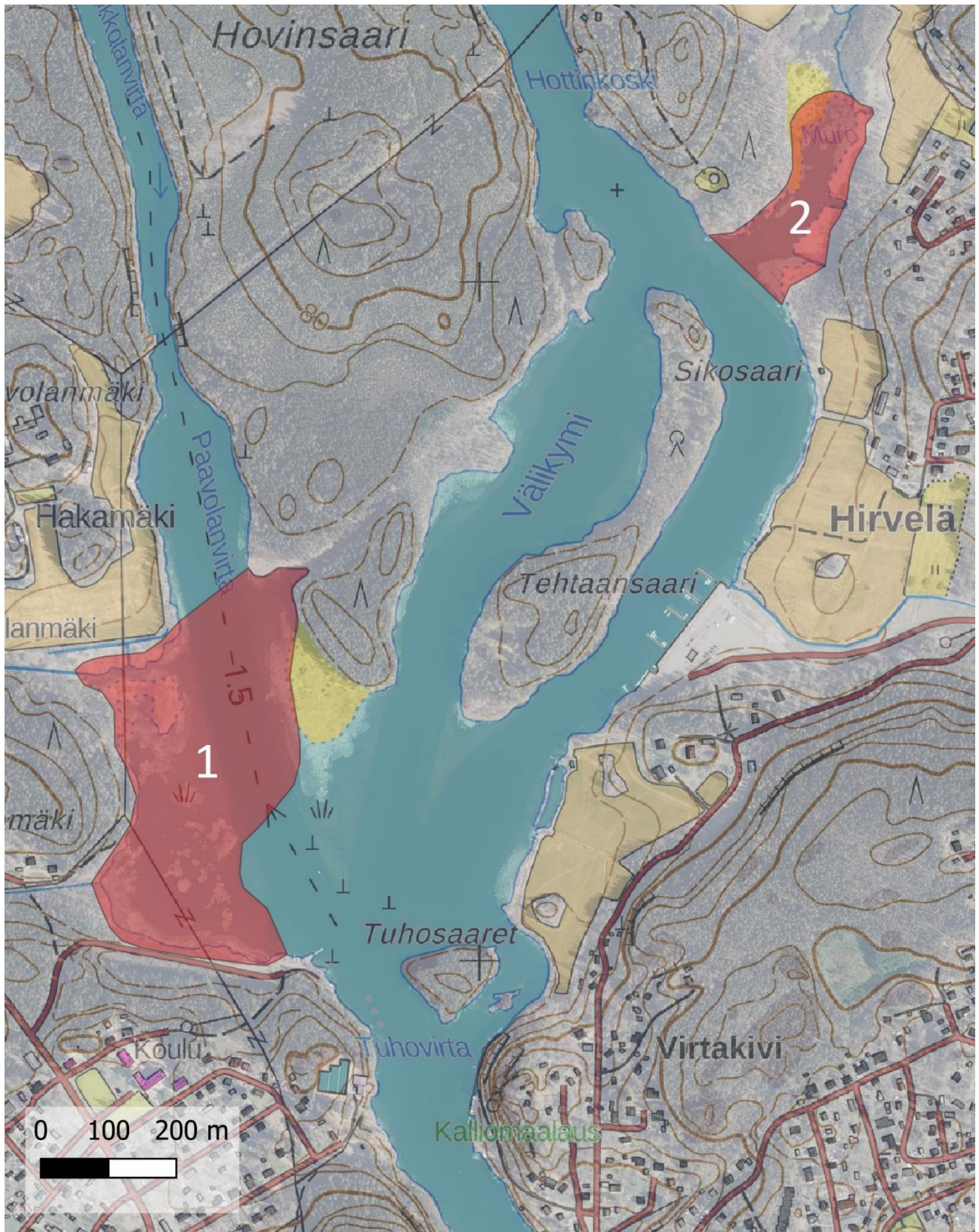
Kuva 1. Pilkanmaan naurulokkiyhdyksunta ja luontoarvokeskittymä 19.5.2022 © Petri Parkko

Muron luonnon ydinalue (kartta 2, kohde 2)

Muron luonnon ydinalueella on viitasammakon (*Rana arvalis*) Dir IV, täplälampikorenon (*Leucorrhinia pectoralis*) Dir IV ja lummelampikorenon (*L. caudalis*) Dir IV (kuva 2) lisääntymispaikkoja. Alueen pesimälinnustoon kuuluvat muun muassa pajusirkku (*Emberiza schoeniclus*) vu (kuva 2) ja silkkiuikku (*Podiceps cristatus*) NT sekä kaulushaikara (*Botaurus stellaris*). Alueella tehtiin keväällä 2021 havainto myös punasotkakoiraasta (*Aythya ferina*) CR (Parkko & Kiviniemi 2022).

Kuva 2. Muron luontoarvokesittymän vesikasvillisuus on rehevää ja paikoin mosaiikkimaista. Alueella lisääntyvät uhanalainen pajusirkku ja IV-liitteen laji lummelampikorento. Muro 11.6.2021 © Laura ja Petri Parkko

Kartta 2. Luonnon ydinalueet: 1 = Pilkanmaa ja 2 = Muro.

EU:n luontodirektiivin IV-liitteen lajit

Liito-orava (*Pteromys volans*) Dir IV, VU

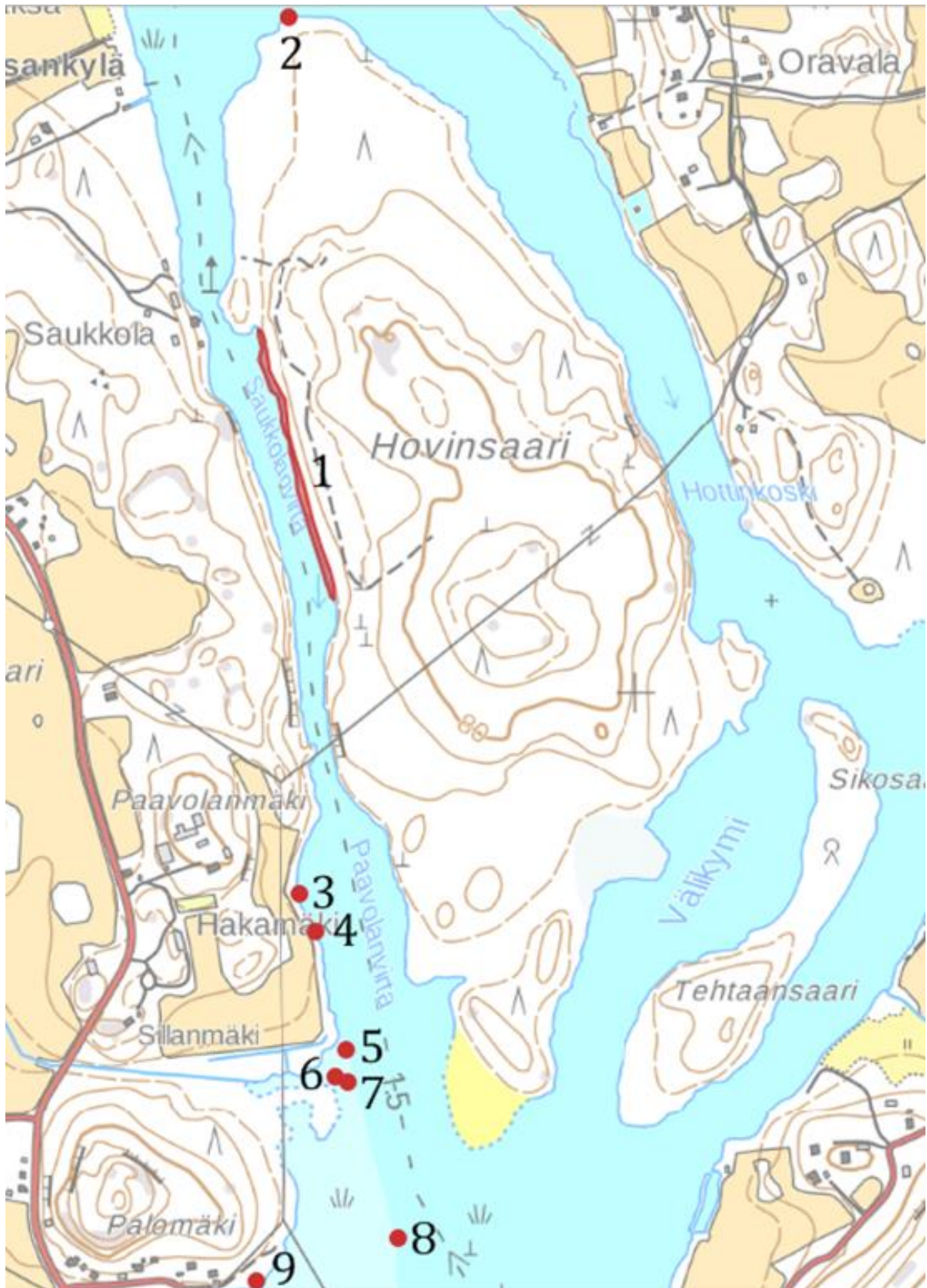
Liito-oravasta ei tehty havaintoja vuoden 2022 maastotöissä, mutta Hovinsaassa oli vuonna 2018 kaksi erillistä elinaluetta (kartta 5, kohteet 1 ja 2) (Parkko 2019) ja lajin esiintyminen alueella on lähitulevaisuudessa melko todennäköistä. Hovinsaassa kasvaa paljon liito-oravan tärkeintä ravintopuuta haapaa. Tode-
tuilla elinalueilla on paljon myös järeitä haapoja, joissa on pesintään sopivia koloja. Myös Muron alueella (kartta 5, kohde 3) on liito-oravan elinalue, josta ei ole aivan viime vuosilta havaintoja.

Saukko (*Lutra lutra*) Dir IV

Saukkoa (kuva 3) tavataan koko suunnittelualueella, mutta selvästi eniten havaintoja on tehty Pilkanmaan puolella (kartta 3, kohteet 2–9), josta on löydetty lumijälkien lisäksi ulosteita sekä ravinnoksi käytettyjen täplärapujen (*Pacifastacus leniusculus*) saksia (Parkko 2019). Saukkolanvirran itäreunassa, Hovinsaaren rantatörmässä, on mahdollisesti sauikkojen lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi sopivia kohtia rantapuiden juu-
rakoissa (kartta 3, kohde 1).

Kuva 3. Saukko Hirvelän satamassa 7.3.2021 © Petri Parkko

Kartta 3. Saukon Pilkanmaan puolen havaintopaikat 2018–2019: 1 = potentiaalinen lisääntymispaikka, 2–9 = jälkihavainnot.

Viitasammakko (*Rana arvalis*) Dir IV

Viitasammakon kutualueet ovat Pilkanmaan (kartta 2, kohde 1) ja Muron (kartta 2, kohde 2) luonnon ydinalue-alueen sisällä. Pilkanmaa on kohteista selvästi merkittävämpi, sillä alueella kuultiin toukokuussa 2022 satojen koiraiden soidinääntelyä. Muron alueella koiraiden määräksi arvioitiin toukokuussa 2021 muutamia kymmeniä koiraita (Parkko & Kiviniemi 2022). On mahdollista, että laji kutee muuallakin suunnittelualueella; viitasammakot voivat kutea toisinaan ojissa ja hyvinkin pienissä kausikosteissa lampareissa. Parhaiten kutupaikoiksi sopivat alueet on kuitenkin tutkittu luontoselvityksissä.

Idänkirsikorento (*Sympecma paedisca*) Dir IV

Idänkirsikorento löytyi Pilkanmaan luonnon ydinalueelta (kartta 2, kohde 1) vasta vuoden 2022 pohjaeläintutkimusten yhteydessä (Kymijoen vesi ja ympäristö ry. 2022). Lajia etsittiin vuonna 2021 tuloksetta Muron alueelta, jossa arvioitiin olevan lajille sopivaa lisääntymishabitaattia. Kirsikorennot ovat muista sudenkorentolajeistamme poiketen aikuistalvehtijoita ja niiden lisääntymispaikkojen kartoitusajankohta on yleensä toukokuun jälkipuolisko. Tuolloin parittelevia ja munivia korentoja voidaan havaita etenkin kelluvien edellisvuotisten kaisla- ja ruokopätkien päällä. Nopeasti eteläiseen Suomeen levittäytynyt idänkirsikorento lisääntyy hyvin monenlaisissa vesistöissä ja myös ihmisen luomissa altaissa.

Täplälampikorento (*Leucorrhinia pectoralis*) Dir IV

Täplälampikorenon lisääntymispaikkoja on löydetty vuonna 2018 Pilkanmaan (kartta 2, kohde 1) ja Muron (kartta 2, kohde 2) luonnon ydinalueilta sekä yhdestä paikasta Tehtaansaaren–Sikosaaren (kartta 4, punainen tähti) (Parkko 2019). Täplälampikorento on suunnittelualueella melko vähälukuinen, sillä lajin suosimia kasvillisuudeltaan mosaiikkimaisia ja monipuolisia alueita esiintyy varsin vähän.

Lummelampikorento (*L. caudalis*) Dir IV

Lummelampikorenon (kuva 2) lisääntymispaikkoja löytyi vuonna 2018 luonnon ydinalueilta sekä Pilkanmaalta (kartta 2, kohde 1) että Murosta (kartta 2, kohde 2) (Parkko 2019), mutta laji esiintyy selvästi runsaampana viimeksi mainitulla alueella. Muron suojaisassa pohjukassa kasvaa runsaasti lummelampikorenon suosimia kelluslehtisiä kasveja.

Uhanalaiset lajit

Vuorimunkki (*Jasione perennis*) EN*(kartta 4)

Vuorimunkista on Voikkaan alueelta tallennettuja havaintoja jo vuodelta 1934 (Laji.fi). Virtakiven kallioilta on löytynyt fertiilejä kasvustoja viimeksi vuonna 2019 (Anni Kiviniemi). Laji oli tuolloinkin ollut vuosia kateissa, joten siemenpankista voi nousta jälleen uusia versoja lähitulevaisuudessa.

Uhanalaiset lintulajit

Suunnittelualueella on havaittu lukuisia uhanalaisia lintulajeja, joista merkittävin on Pilkanmaan luonnon ydinalueella (kartta 2, kohde 1) naurulokkikoloniassa (*Larus ridibundus*) vu pesivä punasotka (*Aythya ferina*) CR. Samalla alueella pesii myös nokikana (*Fulica atra*) EN ja pajusirkku (*Emberiza schoeniclus*) vu. Viimeksi mainittu laji kuuluu myös Muron (kartta 2, kohde 2) pesimälajistoon.

Hovinsaaren pesimälinnustoon kuuluvat hömötiainen (*Poecile montanus*) EN ja töyhtötiainen (*Lophophanes cristatus*) vu. Valkoselkätikkaa (*Dendrocopos leucotos*) vu (kuva 4) tavataan Hirvelässä vuosittain ja havain-toja on myös vuodelta 2022. Lajin pesintä suunnittelualueella onkin melko todennäköistä. Valkoselkätikat ruokailevat pihojen lisäksi Kymijoen lahoissa rantapuissa. Erityisen hyvää ruokailuhabitaattia lajille on Siko-saarella (kartta 4, kohde 15).

Tuhosaarten ja rannan välinen kovinakin talvina sulana pysyvä koskiosuus (kartta 6, kohde 4) on ollut koski-karan (*Cinclus cinclus*) vu vuosittainen talvehtimispaikka.

Kuva 4. Lukurengastettu valkoselkätikkanaaras Kymijoen varressa Voikkaalla 25.1.2022 © Petri Parkko

Kartta 4. Erityisesti suojeltavan vuorimunkin kasvupaikka.

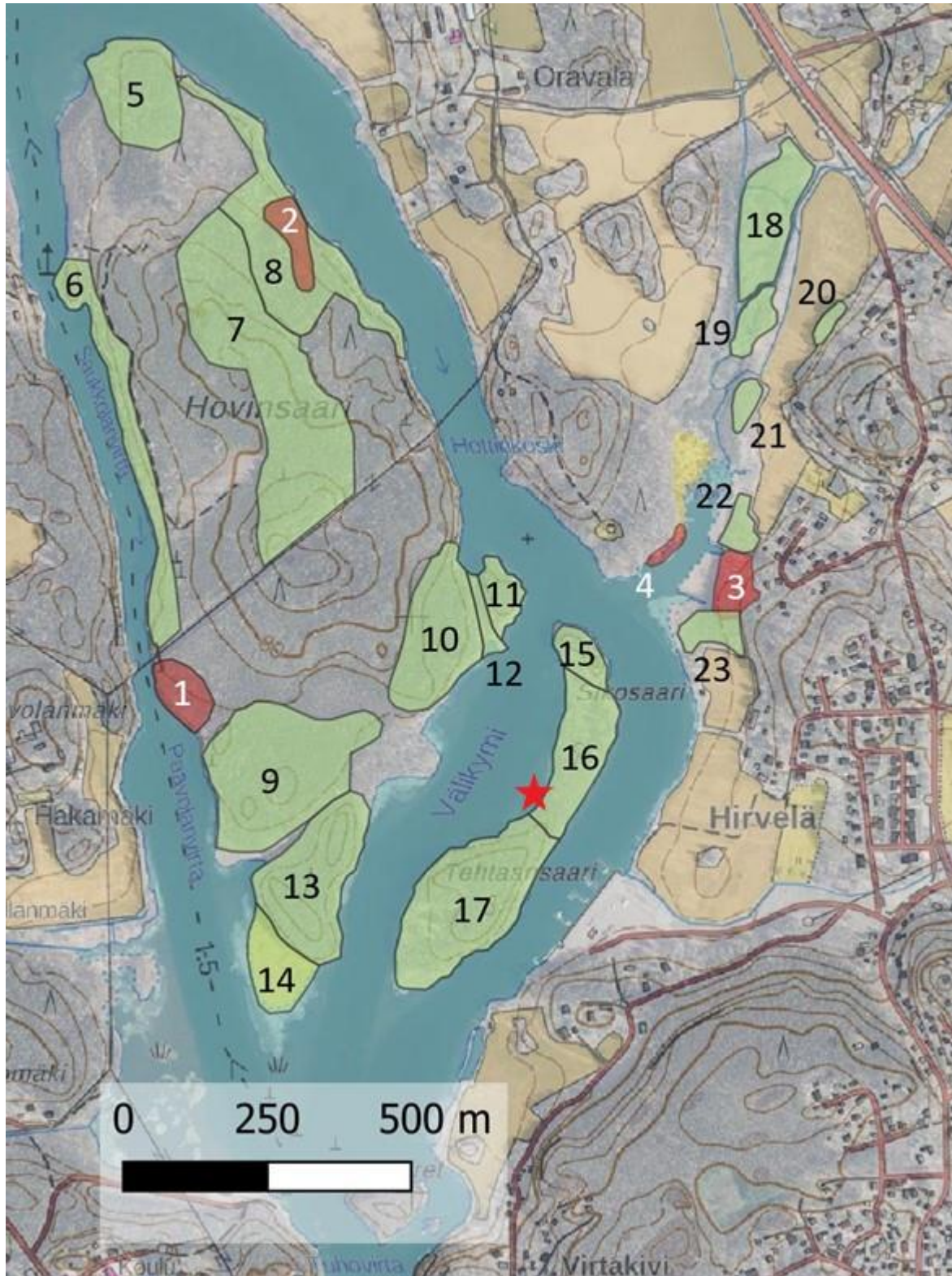
Arvokkaat elinympäristöt

Arvokkailla elinympäristöillä tarkoitetaan tässä luonnonsuojelulain, vesilain ja soveltaen metsälain suojele-
 mia kohteita, uhanalaisia ja silmälläpidettäviä NT luontotyypppejä sekä METSO-ohjelmaan sopivia metsiä.
 Arvokkaihin elinympäristöihin rajattiin mukaan myös muina arvokkaina elinympäristöinä avoluhdet DD,
 joilla voi esiintyä merkittäviä luontoarvoja. Esimerkiksi saroilla (*Carex*) elää useita uhanalaisia ja silmälläpi-
 dettäviä NT kaskaslajeja (*Auchenorrhyncha*). Avoluhdet ovat myös mm. kurjen (*Grus grus*) ja luhtahuitin
 (*Porzana porzana*) pesimäalueita.

Suunnittelualueella arvokkaiksi elinympäristöiksi luokiteltavia kohteita on eniten Hovinsaareissa, jossa ne
 ovat enimmäkseen puustoltaan varttuneita havupuuvaltaisia tuoreita vu ja lehtomaisia NT kankaita. Niissä
 on huomattavan paljon lahoppuuta (kuva 5) ja joillakin kuvioilla myös lahoppuujatkumo. Suuri osa kohteista
 sopisi liito-oravan (*Pteromys volans*) Dir IV, vu elinympäristöiksi ja niissä pesii edustavaa metsälinnustoa.
 Muron alueella on puolestaan arvokkaita melko laajoja tulvametsiä EN, joilla on suuri merkitys alueella
 esiintyvän uhanalaisen valkoselkätikan (*Dendrocopos leucotos*) vu (kuva 4) talvisina ruokailualueina. Tau-
 lukkoon 1 on koottu tiedot suunnittelualueen arvokkaista elinympäristöistä, joiden rajaukset löytyvät kar-
 tasta 5.

Taulukko 1. Suunnittelualueen arvokkaat elinympäristöt. Numerointi viittaa karttaan 5.

Kohde n:o	Luontotyyppi	Peruste	Uhanalaisuus	Lisätieto
5	Varttunut havupuuvaltainen tuore kangas	Uhanalainen luontotyyppi, METSO	VU	Paljon kuusilahopuuta. Pikkusiepporeviiri 2022.
6	Varttunut havupuuvaltainen lehtomainen kangas	Liito-oravalle sopiva metsä, METSO	NT	Paljon haapaa ja lahopuuta.
7	Varttunut havupuuvaltainen tuore kangas	Uhanalainen luontotyyppi, METSO	VU	Runsaasti lahopuuta. Pohjantikka 2018.
8	Varttunut havupuuvaltainen lehtomainen kangas	Liito-oravalle sopiva metsä, METSO	NT	Paljon haapaa ja lahopuuta.
9	Varttunut havupuuvaltainen tuore kangas (pohjoisosa) ja tuore keskiravinteinen lehto eteläosa	Uhanalaisia luontotyyppijä, METSO	VU	Kohtalaisesti lahopuuta. Pikkusiepporeviiri 2022.
10	Varttunut havupuuvaltainen tuore kangas	Uhanalainen luontotyyppi, METSO	VU	Paljon lahopuuta. Lahopuujatku-mo.
11	Varttunut havupuuvaltainen tuore kangas	Uhanalainen luontotyyppi, liito-oravalle sopiva metsä, METSO	VU	Paljon haapaa.
12	Avoluhta	Muu arvokas elinympäristö.	DD	Sara- ja ruoholuhtaa.
13	Varttunut havupuuvaltainen tuore kangas	Uhanalainen luontotyyppi, liito-oravalle sopiva metsä, METSO	VU	Järeä puusto, paljon haapaa.
14	Avoluhta	Muu arvokas elinympäristö.	DD	Kurjen pesimäalue.
15	Varttunut havupuuvaltainen lehtomainen kangas	Liito-oravalle sopiva metsä.	NT	Paljon haapaa.
16	Tulvametsä, kostea keskiravinteinen lehto	Valkoselkätikalle sopiva metsä, METSO	EN, NT	Paljon pieniläpimittaista lahopuuta. Tikkojen ruokailusupiloita.
17	Varttunut havupuuvaltainen tuore kangas	Uhanalainen luontotyyppi, METSO	VU	Kohtalaisesti lahopuuta. Vanha asuinpaikka.
18	Tulvametsä	Uhanalainen luontotyyppi. Valkoselkätikalle sopiva elinympäristö.	EN	Pohjoispään puustoa harvennettu.
19	Tulvametsä	Uhanalainen luontotyyppi. Valkoselkätikalle sopiva elinympäristö.	EN	
20	Tuore keskiravinteinen lehto.	Uhanalainen luontotyyppi	VU	Kulttuurivaikutteinen.
21	Luhtalehtokorpi	Uhanalainen luontotyyppi	EN	Pohjavesivaikutus.
22	Tulvametsä	Uhanalainen luontotyyppi. Valkoselkätikalle sopiva elinympäristö.	EN	
23	Tulvametsä	Uhanalainen luontotyyppi. Valkoselkätikalle sopiva elinympäristö.	EN	

Kartta 5. Liito-oravan elinalueet 1–3, viitasammakon kutualue 4 ja arvokkaat elinympäristöt 5–22. Täplälampikorennon Tehtaansaaren–Sikosaaren lisääntymispaikka on merkitty tähdellä.

Merkittävät lintualueet

Seuraavia lintukohteita ei ole arvotettu kansainvälisesti (IBA), valtakunnallisesti (FINIBA) tai maakunnallisesti arvokkaiksi (MAALI), mutta niillä pesii ja/tai levähtää säännöllisesti valtakunnallisesti uhanalaisia ja silmäläpidettäviä NT lintulajeja. Kohteet ovat luokituksestaan paikallisesti arvokkaita, mutta Pilkanmaan venelaituri – Hovinsaari on suuren naurulokkikolonian ansiosta lähellä maakunnallisesti arvokkaan lintualueen rajaa.

Pilkanmaan venelaituri – Hovinsaari (kartta 6, kohde 1)

Alueella pesiviä uhanalaisia lajeja:

- Punasotka (*Aythya ferina*) CR: vähintään yksi pari pesii vuosittain. Lisäksi havaitaan pieniä määriä muuton aikaan levähtäviä yksilöitä.
- Nokikana (*Fulica atra*) EN: alueella pesi kaksi paria vuonna 2022, joista toinen naurulokkiyhdyksessä.
- Naurulokki (*Larus ridibundus*) VU (raportin kansikuva): alueella pesi vuonna 2022 vähintään 665 paria. Kyseessä on yksi Kymenlaakson suurimmista naurulokkikolonioista.
- Pajusirkku (*Emberiza schoeniclus*) VU: alueen pajukoissa pesii useita pareja.

Alueella pesiviä silmälläpidettäviä NT lajeja:

- Isokoskelo (*Mergus merganser*): vähintään yksi pari pesi alueella onnistuneesti vuonna 2022.
- Silkkiuikku (*Podiceps cristatus*): alueella pesi vähintään kuusi paria vuonna 2022.
- Västäräkki (*Motacilla alba*): alueella pesi vuonna 2022 vähintään yksi västäräkkipari.

Muita alueella tavattavia huomion arvoisia lajeja:

- Kyhmyjoutsen (*Cygnus olor*): alueella tavataan säännöllisesti pieniä määriä kyhmyjoutsenia. Laji on harvinainen sisämaapesijä.
- Uivelo (*Mergellus albellus*): alueella levähtää vuosittain uiveloita. Vuonna 2022 suurin havaittu yksilömäärä oli 13.

Muro (kartta 6, kohde 2)

Alueella pesiviä uhanalaisia lajeja:

- Töyhtötiainen (*Lophophanes cristatus*) VU: rantametsässä havaittiin laulava koiras keväällä 2021.
- Pajusirkku (*Emberiza schoeniclus*) VU: alueella pesi vähintään kaksi paria vuonna 2021.

Alueella pesiviä silmälläpidettäviä NT lajeja:

- Isokoskelo (*Mergus merganser*): alueella pesi vähintään yksi pari vuonna 2021.
- Silkkiuikku (*Podiceps cristatus*): yksi pari pesi alueella onnistuneesti vuonna 2021.

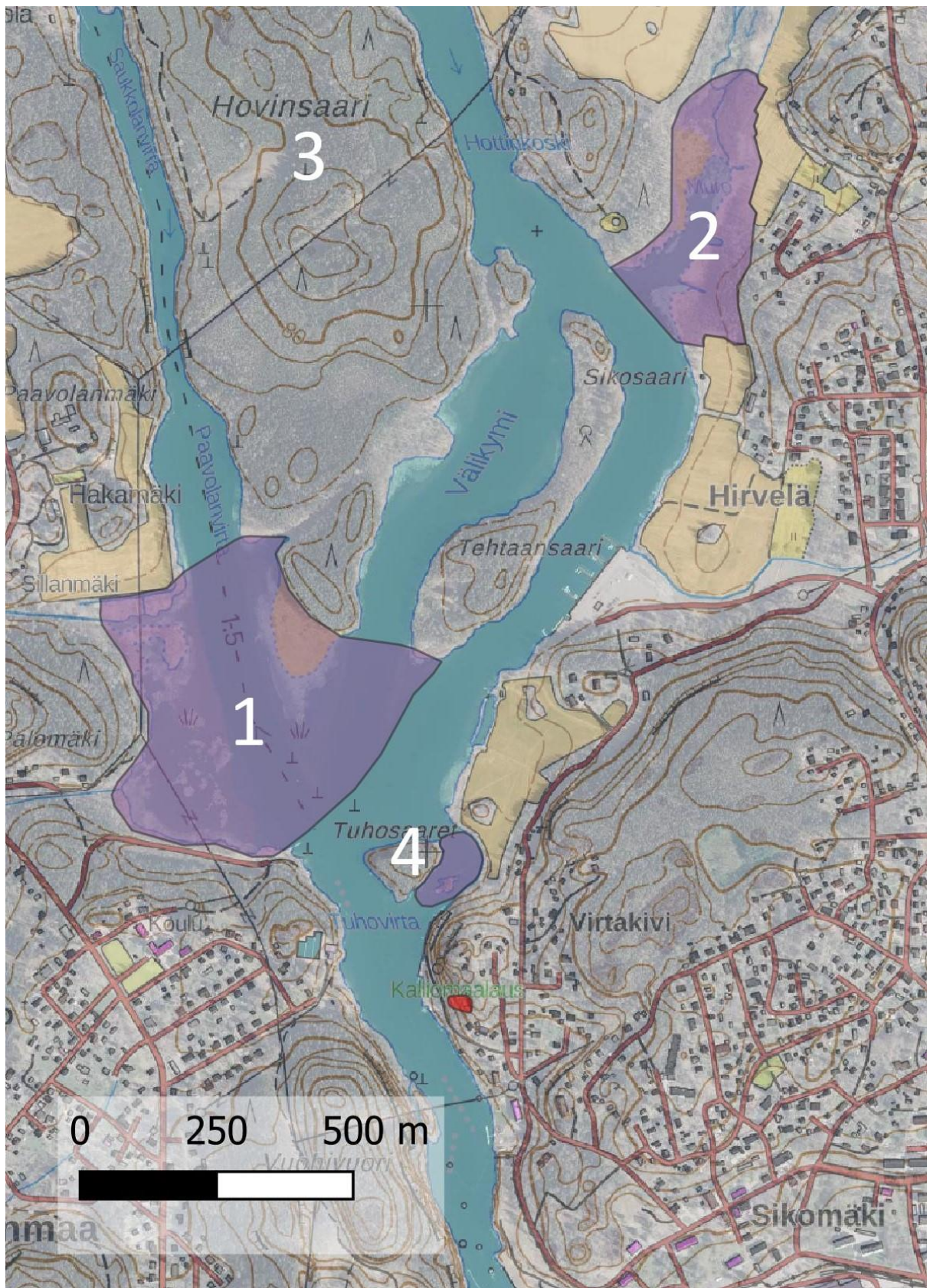
- Västäräkki (*Motacilla alba*): alueella pesi vuonna 2021 vähintään yksi västäräkipari.

Muita alueella tavattavia huomion arvoisia lajeja:

- Kaulushaikara (*Botaurus stellaris*): alueen laajimmassa ruovikossa pesii vuosittain yksi pari.

Kuva 5. Hovinsaaren tuoreissa havupuuvaltaisissa metsissä on paljon etenkin kuusilahopuuta. Niissä pesivät luonnontilaisia metsiä suosivat pikkusieppo ja pohjantikka © Laura ja Petri Parkko

Kartta 6. Suunnittelualueen paikallisesti arvokkaat lintualueet.

Hovinsaari (kartta 6, kohde 3)

Koko saarella on linnustollista merkitystä, mutta arvokkaimmat osat ovat liito-oravan elinalueina sekä arvokkaina elinympäristöinä esitellyt kohteet (kartta 5, kohteet 1 ja 2 sekä 5–14).

Alueella pesiviä uhanalaisia lajeja:

- Hömötiainen (*Poecile montanus*) EN
- Töyhtötiainen (*Lophophanes cristatus*) VU

Muita alueella tavattavia huomion arvoisia lajeja:

- [REDACTED]
- Pohjantikka (*Picoides tridactylus*): vanhoja kuusivaltaisia metsiä suosivasta lajista tehtiin havainto vuonna 2021: saaren pohjoisosassa havaittiin lajin koiras (kuva 5).
- Harmaapäätikka (*Picus canus*): lajin soidinäytäilyä on kuultu usein saaresta. Harmaapäätikka suosii haapaa, jota kasvaa alueella paljon.
- Pikkusieppo (*Ficedula parva*): vanhoja metsiä suosivalla pikkusieppolla (kuva 5) oli saarella kaksi reiviä vuonna 2022.

Tuhosaaret (kartta 5, kohde 4)

Tuhosaarten itäpuolen talvella sulana pysyvä koskiosuus on koskikaran (*Cinclus cinclus*) VU talvehtimispaikka, jossa on parhaimmillaan talvehtinut kaksi yksilöä. Paikalla on tavattu myös saukko Dir IV.

Päätelmät ja suositukset

Luonnon ydinalueet

Suunnittelualueelta on rajattu kaksi luonnon ydinaluetta: Pilkanmaa (kartta 2, kohde 1) ja Muro (kartta 2, kohde 2), joilla esiintyy valtakunnallisesti merkittäviä ja maankäyttöä rajoittavia luontoarvoja. Koska molemmilla alueilla lisääntyy useita EU:n luontodirektiivin IV-liitteen lajeja, on ne syytä jättää kokonaan kaikenlaisen rakennus- ja kaivutoiminnan ulkopuolelle.

EU:n luontodirektiivin IV-liitteen lajit

Liito-orava (*Pteromys volans*) Dir IV, VU

Liito-oravasta on tehty havaintoja Hovinsaassa vuonna 2018 (kartta 5, kohteet 1 ja 2) ja lisäksi lajista on vanha havainto Muron rantametsästä (kartta 5, kohde 3). Metsät ovat säilyneet kaikilla edellä mainituilla kohteilla, joten lajin esiintyminen niissä lähitulevaisuudessa on melko todennäköistä. Hovinsaassa liito-oravapotentialiaa on suurimmassa osassa arvokkaina elinympäristöinä esitellyistä metsäkuvioista. Kaikki liito-oravalle sopivat metsät tulisi jättää kokonaan hakkuiden ja rakentamisen ulkopuolelle. Liito-orava ei

estä esimerkiksi polkureitin rakentamista Hovinsaareen, kunhan lisääntymis- ja levähdyspaikat selvitetään ennen mahdollista puiden kaatamista.

Saukko (*Lutra lutra*) Dir IV

Suunnittelualueella on elinvoimainen saukkokanta ja lajista tehdään säännöllisesti havaintoja koko jokialueella, myös Hirvelän venesatamassa ja Murossa. Lajille merkittävimmät alueet sijaitsevat Pilkanmaan puolella, jossa jälkihavaintoja on tehty eniten (kartta 3). Myös saukolle mahdollisesti sopivat lisääntymispaikat sijaitsevat Pilkanmaalla (kartta 3, kohde 1). Veneilyn lisääntymisen Hirvelän puolella ei arvioida heikentävän saukon lisääntymis- ja levähdyspaikkoja suunnittelualueella.

Lepakot

Kaikki lepakkolajimme on mainittu EU:n luontodirektiivin IV-liitteessä. Hyvin todennäköisesti Kymijoen rannoilla saalistaa vesisiippoja (*Myotis daubentonii*) ja alueella on hyviä saalistelupaikkoja myös pohjanlepakolle (*Eptesicus nilssonii*), viiksisiipille (*Myotis mystacinus*) ja isoviiksisiipille (*M. brandtii*). Kymijoki voisi sopia myös harvinaisen lampisiipan (*M. dasycneme*) NA elinympäristöksi, sillä lajista on tehty viime vuosina havaintoja Vuoksen vesistöalueella (Laji.fi).

Lepakoiden luonnonsuojelulailta suojeltuja levähdyspaikkoja (päiväpiiloja) voi olla liito-oravan elinalueiden (kartta 5, kohteet 1, 2 ja 3), Hovinsaaren arvokkaina elinympäristöinä esiteltyjen metsäkuviodien (kartta 5, kohteet 5–11 ja 13) sekä Tehtaansaaren (kartta 5, kohde 17) koloissa. Liito-oravakohteiden säästäminen turvaa samalla myös lepakoiden päiväpiiloja.

Kaavalla ei arvioida olevan heikentävää vaikutusta lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin. Lepakko selvityksen tekeminen on kuitenkin suositeltavaa alueilla, joille on tulossa laajempaa rantarakentamista ja siihen liittyvää rantojen valaisemista.

Viitasammakko (*Rana arvalis*) Dir IV

Molemmat viitasammakon lisääntymispaikoiksi tulkittavat kutualueet ovat luonnon ydinaluerajausten sisällä (kartta 2, kohteet 1 ja 2), eikä niihin olla kohdistamassa muuttuvaa maankäyttöä. On kuitenkin huomiotava, että lajin lisääntymis- ja levähdyspaikan välittömässä läheisyydessä on oltava levähdyspaikaksi ja ravinnonhakuun soveltuvaa ympäristöä. Lajin tiedetään liikkuvan noin kilometrin säteellä lisääntymispaikastaan (Saarikivi 2017).

IV-liitteen sudenkorentolajit

Suunnittelualueella lisääntyy kolme IV-liitteen sudenkorentolajia: täplälampikorento (*Leucorrhinia pectoralis*) ja lummelampikorento (*L. caudalis*) sekä vuonna 2022 alueelle uutena lajina löytynyt idänkirsikorento (*Sympecma paedisca*). Lajien lisääntymispaikat sijaitsevat, Tehtaansaaren–Sikosaaren täplälampikorenon lisääntymispaikkaa (kartta 5, punainen tähti) lukuun ottamatta, luonnon ydinalueilla (kartta 2, kohteet 1 ja 2), joihin ei kohdisteta kaavassa muuttuvaa maankäyttöä. Tehtaansaaren–Sikosaaren lisääntymispaikka on syytä tarkistaa, jos sen läheisyyteen osoitetaan rakentamista tai kaivutoimintaa.

Uhanalaislajisto

Virtakivestä rajattiin luonnonsuojeluasetuksella erityisesti suojeltavan vuorimunkin (*Jasione montana*) EN* kasvupaikka, vaikka kasvia ei ole löydetty paikalta vuoden 2019 jälkeen. Laji on Suomessa kaksivuotinen ja yhdestä kukinnosta voi tulla satoja siemeniä. Koska ne voivat säilyttää itävyytensä yli kymmenen vuotta

(Syrjänen 2012), voi alueelle nousta jälleen lähivuosina uusia versoja. Koko karttaan 4 rajattu lajille sopivaksi arvioitu alue tulee säästää kaikenlaiselta rakentamiselta. Suunnittelualueelta ei ole ilmoitettu vuorimunkin, liito-oravan ja uhanalaisten lintujen lisäksi muita uhanalaisten lajien esiintymiä.

Uhanalaiset lintulajit: Ks. Luonnon ydinalueet ja Linnusto.

Arvokkaat elinympäristöt

Arvokkaina elinympäristöinä esitellyt kohteet jätetään kokonaan hakkuiden ja rakentamisen ulkopuolelle, mutta niille voidaan rakentaa luontoarvoja vaarantamatta polkureitti ja pienimuotoisia retkeilyrakenteita. Jos kohteilta joudutaan poistamaan puita, on ennen toimenpiteitä, ainakin Hovinsaaren metsäkohteilla, syytä tehdä liito-oravaselvitys.

Linnusto

Suunnittelualueen linnustollisesti arvokkain alue on Pilkanmaan venelaituri – Hovinsaari (kartta 6, kohde1). Vaikka suuri naurulokkiyhdyskunta vaikeuttaa kaikenlaista virkistyskäyttöä, on se myös erityisen merkittävä luontoarvo. Kaikenlainen veneily tulisi siirtää pois yhdyskunnan liepeiltä ja keskittää Hirvelän puolelle. Näin vältetään satojen lokkien ääntelyn ja ulosteiden aiheuttamilta ongelmilta ja valituksilta.

Muro (kartta 6, kohde 2) on rehevä pohjukka, jolla ei ole todennäköisesti merkitystä ainakaan veneilyn ja matkailun kannalta. Kaavalla ei osoiteta sellaista maankäyttöä, joka uhkaisi sen linnustoarvoja.

Hovinsaaren linnusto turvattaisiin parhaiten suojelemalla vähintään liito-oravan elinalueet ja arvokkaat elinympäristöt. [REDACTED]

[REDACTED] Koskikaran vu Tuhosaarten talvehtimispaikkaan (kartta 6, kohde 4) ei kohdistu uhkia.

Lähteet

Anttila-Huhtinen, M. 2022: Voikkaan satama-alueiden kaavoitukseen liittyvä Kymijoen ranta-alueiden pohjaeläintutkimus 2022. Kymijoen vesi ja ympäristö ry:n tutkimusraportti no 576/2022. – Kouvolan kaupunki.

Hyvärinen, E., Juslen, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.) 2018: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö. Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.

Parkko, P. 2019: Kymijoen rantaosayleiskaava, Pohjoisosa. Luontoselvitys 2018–2019. Luontoselvitysraportti – Kouvolan kaupunki.

Parkko, P. & Kiviniemi, A. 2022: Kouvolan asemakaavoitukseen liittyvät luontoselvitykset 2021. Luontoselvitysraportti – Kouvolan kaupunki.

Saarikivi, J. 2017: Viitasammakko (*Rana arvalis* Nilsson, 1842). – Julkaisussa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.), Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (p. lepakot) esittelyt, s. 90–96. Suomen ympäristö 1/2017.

Syrjänen, K. 2012: Vuorimunkki – *Jasione montana*. Teoksessa: Rytteri, T., Kalliovirta, M. & Lampinen, R. (toim.). Suomen uhanalaiset kasvit. S. 210–2012. Tammi, Helsinki.